

Nr 73.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anordnande av fortsättningsskola med endast en årskurs; given Stockholms slott den 27 februari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför:

I skrivelse den 6 juni 1924, nr 307, angående viss ändring i gällande stadga för fortsättningsskolan anförde riksdagen huvudsakligen följande:

I en inom riksdagen väckt motion hade framhållits önskvärdheten att sådan ändring komme till stånd av stadgan den 16 september 1918 för fortsättningsskolan, att lärjunge, som med godkända betyg genomgått folkskolans sjunde klass, måtte få fullgöra skolplikten i fortsättningsskolan med ettårig kurs.

Riksdagen hade funnit starka sakliga skäl tala för det av motionären framförda förslaget om en jämkning av bestämmelserna rörande fortsättningsskolan i sådana skoldistrikt, där folkskolan obligatoriskt vore sjukklassig.

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 1 saml. 66 häft. (Nr 73.)

1

Ang. anordnande av fortsättningsskola med endast en årskurs.

Skolöverstyrelsen hade även i sitt utlåtande över motionen i det hela vitsordat riktigheten härav. Emellertid hade i sagda utlåtande framhållits det av motionären ej beaktade förhållandet, att det funnes sjuåriga folkskolor av från varandra ganska skiljaktig typ, i det att vid sidan av den av motionären tydliga åsyftade, där sjunde klassen vore en verklig påbyggnad på den vanliga sexåriga folkskolan, även funnes sådana, där utökningen av skoltiden till sju år endast berodde på en avkortning av den årliga undervisningstiden, förorsakad av varannandagsläsning eller andra förhållanden. Det syntes riksdagen uppenbart, att det endast vore skoldistrikt med skolor av den förra typen, som borde kunna komma ifråga vid en modifikation av skolväsendet därhän, att sista året i folkskolan finge ersätta fortsättningsskolans första årskurs. Vidare hade skolöverstyrelsen uttalat, att förutsättningen för den i motionen åsyftade förändringen av fortsättningsskolan borde vara, att uti lärokursen för den sjunde folkskoleklassen upptoges det väsentligaste av vad som meddelades i första årskursen vid vederbörande distrikts fortsättningsskolor. Fördenskull förordade skolöverstyrelsen en utredning i syfte att få till stånd lämpliga förändringar i den för rikets folkskolor fastställda undervisningsplanens föreskrifter rörande lärokurser och timplan för den sjunde klassen, så att skoldistriktet erhöle större frihet än nu att anpassa arbetet i denna klass efter inom distriktet rådande förhållanden. Riksdagen ville ge denna tanke sin anslutning, därvid riksdagen förutsatte, att förslag till nödiga ändringar i fortsättningsskolestadgan måtte föreläggas riksdagen i så god tid, att beslut måtte kunna fattas före utgången av den däri fastställda övergångstiden.

I samband med denna utredning föreslog skolöverstyrelsen även en sådan rörande fortsättningsskolans förhållande till andra överbyggnader på folkskolan.

Riksdagen, som funne en sådan allmän utredning av hela fortsättningsskoleproblemet synnerligen önskvärd, ansåge sig dock böra framhålla, att riksdagen ej kunde anse denna utredning på sådant sätt betingad av det i motionen framförda yrkandet, att samma utredning, om den komme till stånd, finge så förknippas med den föreslagna utredningen rörande en lämplig omläggning av sjunde folkskoleklassens lärokurs, att den verkade fördröjande på denna och på genomförandet av den föreslagna modifikationen av bestämmelserna rörande fortsättningsskolan.

Riksdagen slutade med att anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes efter nödig utredning vidtaga åtgärder för sådan ändring i stadgan för fortsättningsskolan av den 16 september 1918, att skoldistrikt med obligatorisk sjunde folkskoleklass må kunna anordna fortsättningsskola med ettårig kurs.

Genom beslut den 20 juni 1924 anbefalldes Kungl. Maj:t skolöverstyrelsen att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning jämte därå grundade förslag dels före den 1 november 1924 i fråga om sådan ändring i stadgan den 16 september 1918 för fortsättningsskolan, att skoldistrikt med obligatorisk sjunde folkskoleklass må kunna anordna fortsättningsskola med ettårig kurs, dels ock, så snart ske kunde, rörande fortsättningsskolans förhållande till andra överbyggnader på folkskolan.

Till åtlydnad härav har skolöverstyrelsen infordrat yttranden i ärendet från samtliga statens folkskolinspektörer ävensom från Stockholms folk-

skoledirektion samt folkskolestyrelserna i Göteborg, Malmö, Norrköping, Hålsingborg och Gävle. I underdånigt utlåtande den 31 oktober 1924 har där-
 efter överstyrelsen — med förmälan att överstyrelsen hade för avsikt att
 snarast möjligt till Kungl. Maj:t inkomma med utredning angående fort-
 sättningskolans förhållande till andra folkskolans överbyggnader — framlagt
 utredning och förslag beträffande frågan om fortsättningsskolans anordning
 i skoldistrikt med obligatorisk sjuårig folkskola. Jag ber att här få redo-
 göra för det huvudsakliga innehållet i överstyrelsens utredning.

I stort sett ansluta sig samtliga inspektörer och folkskolestyrelser till
 de synpunkter, som uttalats i riksdagsskrivelsen beträffande de däri åsyf-
 tade ändringarna i bestämmelserna rörande fortsättningsskoleplikens fullgö-
 rande ävensom i det utlåtande angående den vid riksdagen väckta motionen
 i ärendet, som av överstyrelsen avgavs till andra kammarens första till-
 fälliga utskott. På en del håll gör sig dock gällande en rätt stor betänk-
 samhet mot att inskränka fortsättningsskolekursen till endast ett år, och
 det uttalas farhågor för att de nu ifrågakommande ändringarna i författnings-
 bestämmelserna kunna komma att i vissa avseenden hämma den nya fort-
 sättningskolans i dess utveckling och verksamhet.

Från flera håll framhålles vikten av att skoldistriktet icke få rätt att
 alltför lättvindigt avkorta fortsättningsskolans kurs till ett år.

Nästan undantagslöst uttalas i yttrandena anslutning till den tanken, att
 tillstånd till ifrågakommande anordning av fortsättningsskolans icke bör givas
 genom någon allmänt gällande författningsbestämmelse, utan meddelas av
 central myndighet efter därom av vederbörande skolstyrelse ingiven ansökan
 samt efter prövning i varje särskilt fall.

Det framhålles därjämte i flera yttranden, att skoldistriktet givetvis fort-
 farande böra äga rätt att även av sådana lärjungar, som avgått från sju-
 klassig folkskola, utkräva tvåårig fortsättningsskoleplikt.

I det övervägande flertalet yttranden framhålles med styrka, att anord-
 ning med ettårig fortsättningsskola kan och bör genomföras endast vid hel-
 tidsläsande skolor samt under den förutsättningen, att en större eller mindre
 del av fortsättningsskolans kurs överflyttas till det sjunde folkskolåret.

Beträffande de skolformer, vid vilka anordningen skulle kunna tillämpas,
 framföres emellertid i yttrandena mycket delade meningar. De flesta in-
 spektörer förklara dock, att en sjunde klass, avsedd att övertaga en del utav
 fortsättningsskolans kurs, med lätthet kan anordnas vid A-skolor. Däremot
 gå meningarna starkt isär i fråga om skolor av B-form, där sjunde klassen
 måste undervisas tillsammans med andra klasser och svårigheter därför
 möta att organisera sjunde klassen så, att den verkligen blir en överbygg-
 nad på folkskolan, vilka svårigheter givetvis ökas, ju svagare B-form skolan
 tillhör.

En del inspektörer ha uti sina yttranden lämnat anvisningar om olika till-
 vägagångssätt vid ett överförande av någon del av fortsättningsskolans kurs
 till den sjunde folkskoleklassens läroplan samt fäst uppmärksamheten på
 vissa omständigheter, som därvid böra beaktas. I allmänhet framhålles, att
 skoldistriktet vid uppgörandet av kurs- och timplan för sjunde folkskole-
 klassen måtte erhålla större frihet än för närvarande är medgiven. Till
 förhindrande av att denna frihet komme att missbrukas, borde dock läro-
 planerna prövas och fastställas av överstyrelsen.

Folkskol-
 inspektörer
 och folkskole-
 styrelser.

Jag övergår härefter till att redogöra för överstyrelsens egen ståndpunkt i frågan.

Överstyrelsen finner sig till en början böra såsom sin mening beträffande frågan i det hela uttala, att den tvååriga fortsättningsskolan allt fortfarande, även efter det de i riksdagsskrivelsen åsyftade ändringarna vidtagits, bör i vederbörande författningar framstå såsom den normala typen, oberoende av huruvida fortsättningsskolan bygger på sjuårig eller sexårig folkskola såsom grundval. Ej heller synes någon ändring i författningarna böra vidtagas av sådan innebörd, att därigenom hinder kan komma att uppstå för skoldistrikt, som det önskar, att allt framgent kunna även på sjuårig folkskola upprätta fortsättningsskola med mera än en årskurs. Den möjlighet till anordnande av ettårig fortsättningsskola, som på grund av riksdagens beslut kommer att beredas skoldistriktet, synes överstyrelsen böra utnyttjas endast då upprättandet eller bibehållandet av en sjunde årsklass i folkskolan därigenom verksamt främjas och distriktets skolväsende i sin helhet därigenom förbättras. Vidare bör enligt överstyrelsens mening icke någon sådan ändring i gällande författningar vidtagas, att den nu för folkskola och fortsättningsskola fastställda obligatoriska undervisningstiden av sammanlagt minst åtta år därigenom komme att begränsas.

Riksdagens uttalande att det endast är skoldistrikt med skolor av viss typ, som böra kunna komma i fråga vid en modifikation av skolväsendet därhän, att sista året i folkskolan finge ersätta fortsättningsskolans första årskurs, synes överstyrelsen innebära, att såsom en förutsättning för anordnande av fortsättningsskola med ettårig kurs, skall gälla, att sådan skola må kunna upprättas endast på grundval av folkskola med heltidsläsning, alltså vid skola tillhörande någon av de i undervisningsplanen för rikets folkskolor angivna huvudformerna, varjämte ettårig mindre fortsättningsskola skulle kunna ifrågakomma vid mindre folkskola av D₁-form.

I sin skrivelse uttalar riksdagen även sin anslutning till den av överstyrelsen i dess förenämnda yttrande framförda tanken, att en av förutsättningarna för den i motionen åsyftade anordningen av fortsättningsskolan borde vara, att uti lärokursen för den sjunde folkskoleklassen upptoges en väsentlig del av vad som är avsett att meddelas i fortsättningsskolans första årskurs, samt att för att möjliggöra detta lämpliga ändringar borde vidtagas i den för rikets folkskolor fastställda undervisningsplanen beträffande lärokurser och timplaner för den sjunde klassen i syfte att bereda skoldistriktet större frihet än nu att på önskvärt sätt anpassa arbetet i denna klass efter inom distriktet rådande förhållanden.

Vad angår den sålunda föreslagna omläggningen av lärokurserna och timplanerna för den sjunde folkskoleklassen har överstyrelsen på grund av vunnit erfarenhet funnit denna vara av behovet påkallad även ur andra synpunkter än den här framförda. Då en sådan omläggning emellertid måste komma att beröra arbetet även inom folkskolans övriga klasser och sålunda är en angelägenhet, som närmast berör folkskolan, finner överstyrelsen sig icke böra i detta sammanhang närmare ingå på densamma, utan har överstyrelsen för avsikt att så snart ske kan till Kungl. Maj:t inkomma med särskild framställning och förslag härutinnan.

Ett överflyttande till folkskolan av någon del av den eljest för fortsättningsskolan avsedda lärokursen medför givetvis, att vid uppgörandet av läroplanerna för de båda skolformerna ett samarbete måste komma till stånd mellan distriktets fortsättningsskolestyrelse, därest särskild sådan finnes ut-

sedd, och dess skolråd eller folkskolestyrelse. Då härvid de båda skolformernas läroplaner måste anpassas efter varandra, bör den större frihet, som här förordats i fråga om läroplanen för den sjunde folkskoleklassen, utsträckas att gälla även beträffande den ettåriga fortsättningsskolan. Fördenskull böra nödiga tillägg införas i fortsättningsskolestadgans bestämmelser dels angående de läroämnen, som skola förekomma i fortsättningsskolan (§ 11 mom. 1), så att dessa bestämmelser icke behöfve bliva ovillkorligt bindande i här åsyftade fall, dels ock angående fördelningen av undervisningstiden mellan läroämnena (§ 18). Även om åt skoldistrikt medgives en sådan större frihet härutinnan, torde det dock vara behöfligt, att, sedan riksdagen fattat beslut i föreliggande ärende, förebilder till läroplaner med därtill hörande anvisningar genom överstyrelsens försorg utarbetas och tillhandahållas att tjäna såsom ledning.

Såsom i det föregående blivit anført, synes riksdagens beslut innebära, att ifrågakvarande anordning borde få komma till stånd endast vid folkskola tillhörande någon av folkskolans huvudformer. Att en anordning av ifrågakvarande art lätt nog kan genomföras vid A-skola, därom synes överstyrelsen någon tvekan icke behöva råda. Däremot möter det svårigheter att vid B-skolorna, där sjunde klassen måste undervisas tillsammans med andra klasser och s. k. kursväxling tillämpas, så organisera den sjunde klassen, att denna kan bli en verklig ersättning för fortsättningsskolans första årskurs, och dessa svårigheter ökas givetvis, ju svagare B-form skolan tillhör. Hart när oöverbärliga torde dessa svårigheter bli i skolor av B₃-formen, där samme lärare har att undervisa både folkskole- och småskolestadiet. Möjligheten att överflytta någon del av fortsättningsskolekursen till den sjunde folkskoleklassen är emellertid beroende ej blott av vilken organisationsform folkskolan tillhör utan i väsentlig grad även av hur fortsättningsskolan är organiserad. En sådan överflyttning låter sig lättare genomföra vid en allmän fortsättningsskola än vid en yrkesbestämd, och särskilt synas avsevärda svårigheter komma att uppstå i fråga om yrkesbestämda fortsättningsskolor med verkstadsarbete.

Då det gäller att bedöma, huru fortsättningsskolan i skoldistrikt med sjuklassig folkskola lämpligen bör anordnas, finnas emellertid även andra omständigheter än de nu anförda att beakta. En av de frågor, som måste övervägas, är bland andra den, hur det skall förfaras med sådana barn, som inflytta till distriktet med fullständigt avgångsbetyg från sexklassig folkskola och sålunda svårligen kunna utan vidare hänvisas till den sjunde folkskoleklassen. Ett annat förhållande, som också måste uppmärksammas är, att, sedan en sjunde årsklass upprättats vid en folkskola, det under en övergångstid av fem år kan inträffa, att lärjungar komma att avgå från skolan redan efter genomgångna sex årsklasser (folkskolestadgan § 47 mom. 4). Beträffande dessa båda grupper av lärjungar synas inga skäl föreligga till avkortning i den tvååriga fortsättningsskoleplikt, som åligger dem, och, där förhållanden av denna art förefinnas, måste därför nödiga åtgärder vidtagas för att denna skolplikt skall av dem kunna fullgöras. I större samhällen kan detta ordnas på det sätt, att dessa barn sammanföras till särskilda avdelningar med för dem lämpad undervisning, men i allmänhet låter detta sig icke göra på grund av det jämförelsevis ringa antalet sådana barn. Vanligast torde därför den utvägen böra väljas, att de barn, varom här är fråga, under så lång tid som deras fortsättningsskolplikt kräver undervisas såsom en grupp för sig tillsammans med lärjungarna antingen i folkskolans sjunde klass eller i den ettåriga fortsättningsskolan.

Ännu en viktig omständighet, vilken icke bör förbises vid ett sådant ordnande av fortsättningsskolan, som här avses, är undervisningstidens förläggning och omfattning. Det bör bland annat tillses, att undervisningstiden icke på olämpligt sätt sammanpressas under allt för kort tid närmast efter avslutad folkskolekurs. Ingen del av undervisningstiden bör sålunda få förläggas till det redovisnings- eller läsår, under vilket lärjungarna avgå från folkskolan. En sådan förläggning av undervisningstiden skulle nämligen kunna medföra, att lärjungarna komme att lämna fortsättningsskolan redan före fjorton års ålder, varigenom fortsättningsskolans kanske viktigaste uppgift, att taga hand om de unga under ett synnerligen ömtåligt åldersskede, i betänklig grad komme att tillbakasättas. Vad angår omfattningen av undervisningstiden i den ettåriga fortsättningsskolan, så synes icke såsom minimitid böra föreskrivas något högre timtal än 180, motsvarande hälften av det för den tvååriga fortsättningsskolan fastställda. Däremot finner överstyrelsen det önskvärt, särskilt med tanke på den tid, som kräves för att det praktiska arbetet i yrkesbestämda fortsättningsskolor med husligt arbete skall medföra avsett resultat, att skoldistrikt får rätt att utsträcka undervisningstiden samt åtnjuta statsbidrag för ett något högre timantal än 270 — motsvarande hälften av det för tvåårig fortsättningsskola högsta tillåtna — förslagsvis upp till 360 timmar.

Såsom i det föregående redan framhållits, måste vid ordnandet av en fortsättningsskola, om denna skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, vederbörlig hänsyn tagas till förhållandena vid den folkskola, som skall utgöra grundvalen för densamma. Av vad i det föregående anförts framgår ock, att dessa förhållanden äro synnerligen skiftande vid folkskolor av olika former och att även skolor av samma form kunna på skilda orter utöva sin verksamhet under mycket olika förutsättningar. Det synes överstyrelsen på grund härav icke vara välbetänkt att söka reglera genomförandet av den nu ifrågavarande anordningen med sjuårig folkskola och därpå byggd ettårig fortsättningsskola genom någon författningsbestämelse, som komme att verka automatiskt utan hänsyn till de på olika orter förefintliga särskilda förhållanden. Enligt överstyrelsens mening bör ifrågavarande angelägenhet ordnas icke medelst några allmänt gällande bestämmelser utan genom prövning och beslut i varje särskilt fall. Till undvikande av att härvid väsentligen skiljaktiga grunder skulle komma att följas i olika delar av landet, torde det slutliga avgörandet böra överlämnas åt central myndighet, och då dessa ärenden, som närmast gälla reglementsbestämmelser, icke synas vara av den vikt, att de böra underställas Kungl. Maj:t, torde de utan olägenhet kunna handläggas och avgöras av skolöverstyrelsen. Under förutsättning att så bleve förhållandet, skulle hithörande ärenden kunna handläggas på så sätt, att, efter det vederbörande lokala myndigheter fattat erforderliga beslut, ansökning om tillstånd att genomföra den ifrågavarande anordningen jämte förslag till reglementen och läroplaner för distriktets såväl folkskolor som fortsättningsskolor insändes till statens vederbörande folkskolinspektör för vidare handläggning i den ordning, som i fortsättningsskolestadgan § 8 mom. 3 punkt 3 föreskrives beträffande reglemente för skoldistrikt med yrkesbestämda fortsättningsskolor av viss angiven typ.

Vad beträffar de ändringar i gällande författningar rörande fortsättningsskolan, som kunna finnas erforderliga för genomförandet av här ifrågavarande anordning av fortsättningsskolan, torde frågan om deras slutliga

avfattning böra anstå till dess riksdagen fattat beslut i ärendet, och förutsätter överstyrelsen, att överstyrelsen framdeles beredes tillfälle att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag därutinnan.

Med stöd av vad överstyrelsen sålunda anfört hemställer överstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i fråga om de för fortsättningsskolan gällande huvudsakliga grunder och bestämmelser besluta

dels att i skoldistrikt, som vid folkskola, tillhörande någon av folkskolans huvudformer, eller vid mindre folkskola av D₁-form anordnat obligatorisk sjunde årsklass, fortsättningsskolekursen må, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, kunna omfatta allenast en årskurs med minst 180 undervisningstimmar,

dels ock att den tid, under vilken skolpliktig skall vara skyldig att delta i undervisningen vid fortsättningsskola med endast en årskurs, må kunna av skoldistriktet utsträckas intill 360 undervisningstimmar.

Det nu föreliggande förslaget angående anordnande av fortsättningsskola med endast en årskurs innebär, såsom av det sagda torde framgå, icke någon definitiv lösning i hela dess vidd av frågan om fortsättningsskolans framtida ställning i skolsystemet. Spörsmålet om fortsättningsskolans organisation och särskilt dess förhållande till andra folkskolans överbyggnader är för närvarande under utredning i skolöverstyrelsen och det torde dröja ännu någon tid, innan denna utredning kan bliva avslutad. Vid sådant förhållande kan den nu åsyftade reformen icke bliva annat än av provisorisk karaktär; måhända hade det varit att föredraga, om hela fortsättningsskolproblemet och jämväl frågan om det sjunde skolåret kunnat i ett sammanhang företagas till en allsidig prövning. Då emellertid från riksdagens sida betonats önskvärdheten av att förslag angående den nu ifrågavarande omläggningen av fortsättningsskolan framlägges i god tid och utredningen i denna del nu föreligger, har jag ansett mig icke kunna underlåta att framlägga densamma till prövning av Kungl. Maj:t.

Enligt överstyrelsens förslag skall såsom grundförutsättningar för inrättande av ettårig fortsättningsskolkurs gälla, att densamma bygger på en obligatorisk sjunde årsklass av folkskolan ävensom att folkskolan är heltidsläsande. Emellertid bör enligt överstyrelsens mening skoldistrikt, där dessa förutsättningar äro förhanden, det oaktat äga full frihet att, om distriktet så önskar, upprätthålla fortsättningsskola med mer än en årskurs. Vidare finner överstyrelsen anordningen med ettårig fortsättningsskola böra förekomma, endast då upprättandet eller bibehållandet av en sjunde årsklass i folkskolan därigenom verksamt främjas och distriktets skolväsende i sin helhet därigenom förbättras. I överensstämmelse härmed anser överstyrelsen, att den tvååriga fortsättningsskolan alltjämt bör i författningarna framstå såsom normaltypen och frågan om inrättande av ettårig fortsättningsskolkurs prövas från fall

Departement-
chefen.

till fall efter omständigheterna. Denna prövning anses lämpligen böra läggas i överstyrelsens händer.

För barn, som efter genomgången sexklassig folkskola i annat skoldistrikt inflytta till distrikt med sjukklassig folkskola och ettårig fortsättningsskola, ävensom för sådana barn inom skoldistrikt av sistnämnda slag, vilka på grund av gällande övergångsbestämmelser erhålla avgångsbetyg från folkskolans sjätte klass, skulle kravet på skolplikt i tvåårig fortsättningsskola upprätthållas.

Då en av fortsättningsskolans viktigaste uppgifter är att omhändertaga barnen under ett för dem ömtåligt åldersskede, framhålles såsom angeläget, att ej någon del av undervisningstiden i den ettåriga fortsättningsskolan förlägges till samma redovisnings- eller läsår, då barnen avgå från folkskolan, enär eljest barnen skulle kunna komma att lämna fortsättningsskolan redan före fyllda fjorton år. Det betonas vidare, att den nu för folkskola och fortsättningsskola fastställda obligatoriska undervisningstiden av sammanlagt minst åtta år ej må minskas.

Såsom minimitid för fortsättningsskola med en årskurs föreslås 180 timmar eller hälften av det för den tvååriga fortsättningsskolan fastställda. Särskilt med hänsyn till det praktiska arbetet i yrkesbestämda fortsättningskolor med husligt arbete anser överstyrelsen, att undervisningen i ettårig fortsättningsskola bör kunna, mot åtnjutande av statsbidrag, utsträckas till 360 timmar.

En nödvändig konsekvens av genomförandet av nu föreslagna omläggning av fortsättningsskolan framhålles vara, att vissa ändringar måste vidtagas såväl i lärokursen för den sjunde folkskoleklassen i syfte att bereda skoldistriktet större frihet till arbetets anpassande efter de inom distriktet rådande förhållandena som ock i gällande bestämmelser angående läroämnen i fortsättningsskolan.

Till sina huvuddrag ansluter sig detta förslag till anordnande av ettårig fortsättningsskolkurs nära till det uttalande i ämnet, som 1924 års riksdag gjort i sin skrivelse nr 307, både i vad angår fordran på obligatorisk sjukklassig folkskola såsom underlag för fortsättningsskolan och beträffande kravet på att denna sjukklassiga folkskola skall tillhöra de s. k. huvudformerna av undervisningsplanens olika skoltyper, d. v. s. vara heltidsläsande. Vad särskilt sistnämnda villkor angår, anser jag mig böra betona, att man enligt min mening icke kan eftergiva något på detta krav, så vitt ej hela den tilltänkta reformen av fortsättningsskolan skall resultera i ett förfuskande av fortsättningsskolan. Det torde till och med få anses ganska tvivelaktigt, huruvida utan svårare olägenhet en ettårig fortsättningsskola kan baseras på lägre skoltyp än folkskola av B₂-form. Överhuvudtaget torde man hava att emotse ganska stora svårigheter, då det blir fråga om att vid reformens genomförande anordna lärokursen i folkskolans sjunde årsklass så, att den någorlunda kommer att motsvara jämväl vad som eljest skulle hava inhäm-

tats under det första året i fortsättningsskolan. Särskilt gäller detta skoldistrikt med yrkesbestämda fortsättningsskolor. Jag vill emellertid ansluta mig till skolöverstyrelsens förslag härutinnan, därvid jag i likhet med överstyrelsen finner riktigt, att frågan om anordnandet av ettårig fortsättningsskola bör göras beroende av en genom överstyrelsen verkställd prövning från fall till fall med hänsyn tagen till skolväsendets tillstånd i varje särskilt skoldistrikt.

I fråga om undervisningstidens längd i den ettåriga fortsättningsskolan kan det, särskilt med tanke på de yrkesbestämda fortsättningsskolorna, synas tveksamt, om icke en så kort minimitid som 180 timmar kan komma att medföra en försämring av fortsättningsskolans arbetsresultat. Å andra sidan vore det måhända icke klokt att för de yrkesbestämda fortsättningsskolorna stadga en längre minimitid än för de allmänna, då ett dylikt stadgande möjligen skulle kunna verka hämmande på tillkomsten av skolor av den förra typen. Jag anser mig fördenskull böra biträda överstyrelsens förslag i berörda del men vill tillstyrka, att den längsta tid, för vilken skoldistrikt må kunna erhålla statsbidrag för undervisning i ettårig fortsättningsskola, må bestämmas till 540 timmar, eller den maximitid, som nu gäller för åtnjutande av statsbidrag samt för skolplikt i fortsättningsskola. En dylik utsträckning av undervisningstiden torde, i synnerhet när det gäller de yrkesbestämda fortsättningsskolorna, visa sig av behovet påkallad och kan ur undervisningssynpunkt i varje fall icke vara annat än gagnelig.

Mot detaljerna i överstyrelsens förslag i övrigt har jag i stort sett intet att erinra; de närmare bestämmelser, som erfordras för den ifrågasatta förändringens genomförande, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela, sedan överstyrelsen härutinnan inkommit med förslag.

I anslutning till vad ovan anförts får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i fråga om de för fortsättningsskolan gällande huvudsakliga grunder och bestämmelser besluta,

dels att i skoldistrikt, som vid folkskola, tillhörande någon av folkskolans huvudformer, eller vid mindre folkskola av D₁-form anordnat obligatorisk sjunde årsklass, fortsättningsskolekursen må, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, kunna omfatta allenast en årskurs med minst etthundraåttio undervisningstimmar,

dels ock att den tid, under vilken skolpliktig skall vara skyldig att deltaga i undervisningen vid fortsättningsskola med endast en årskurs, må kunna av skoldistrikt utsträckas intill femhundrafyrtio undervisningstimmar.

Vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t

Konungen bifalla samt förordnar, att propositionen i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.